

นางสาวนุรมะห์ อุซัย
พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัย ที่ 12 ยะลา

ภาวะคลอดติดไหล่ (Shoulder Dystocia)

ภาวะคลอดติดไหล่ ถือเป็นภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ที่ต้องรักษาอย่างเร่งด่วน เพื่อลดอันตรายต่อมารดาและทารก ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการคลอดติดไหล่ ได้แก่ ทารกตัวโต มีน้ำหนักตัวเยอะมากกว่า 3,500 กรัม มารดาที่มีภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การคลอดระยะที่สองที่ยาวนาน มารดาไม่ค่อยมีแรงเบ่ง มารดาที่มีประวัติคลอดติดไหล่หรือลูกตัวโตในครรภ์ก่อนหรือการคลอดที่เร็วเกินไป ทารกจะยังไม่ทันได้หมุนไหล่ให้อยู่ในแนวเอียงทำให้มีความเสี่ยงที่จะมีการคลอดติดไหล่มากขึ้น ภาวะนี้เป็นภาวะฉุกเฉินซึ่งอาจมีภาวะแทรกซ้อนตามมา เช่น ทารกกระดูกหัก มีการบาดเจ็บที่เส้นประสาทหรือเรียกว่า Brachial plexus injury ทำให้ไม่สามารถยกไหล่หรือแขนได้ ทารกบางรายอาจมีภาวะขาดออกซิเจนระหว่างการคลอดทำให้เกิดภาวะสมองพิการแต่กำเนิดและมีพัฒนาการช้ามารดาอาจมีการตกเลือดหลังคลอดซึ่งหากพบภาวะเสี่ยงแพทย์อาจพิจารณาให้คลอดโดยวิธีผ่าตัด

ภาวะคลอดติดไหล่ถึงแม้ว่าจะจะเป็นภาวะฉุกเฉินทางสูติศาสตร์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของมารดาและทารก แต่ถ้าหากพยาบาลผดุงครรภ์มีการจัดการที่เหมาะสม ตั้งแต่ในระยะตั้งครรภ์ด้วยการคัดกรอง ปัจจัยเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวังในระยะรอคลอด รายงานแพทย์ได้ทันท่วงทีและใช้เทคนิคการช่วยคลอดติดไหล่ในระยะคลอดที่รวดเร็ว ถูกต้อง และมีการติดตามให้การพยาบาลในระยะหลังคลอดเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนในมารดาและทารกแรกเกิดอย่างต่อเนื่องแล้ว จะสามารถช่วยลดอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับมารดาและทารกแรกเกิดได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่พยาบาลผดุงครรภ์จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนทักษะเหล่านี้ ให้เกิดความชำนาญ

งานบริการห้องคลอด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา จัดเป็นหน่วยงานที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานบริการตามตัวชี้วัดและการพัฒนางานตามมาตรฐาน HA ประกอบกับบริบทของโรงพยาบาลโดยเฉพาะงานอนามัยแม่และเด็ก ตามตัวชี้วัดของการประกันคุณภาพของกองการพยาบาล ที่กำหนดให้ทารกบาดเจ็บจากกระบวนการคลอดร้อยละ 0 ซึ่งการคลอดติดไหล่เป็นกระบวนการที่พบว่าเป็นปัญหา ส่งผลกระทบให้ทารกเกิดการบาดเจ็บหรือรุนแรงจนต้องบำบัดรักษาต่อเนื่อง และอาจทำให้พิการได้ ซึ่งอาจนำมาสู่การฟ้องร้องและทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ขององค์กรได้ ดังนั้นผู้ศึกษาเป็นพยาบาลประจำแผนกห้องคลอดจึงสนใจศึกษาการพัฒนากระบวนการป้องกันการคลอดติดไหล่เพื่อนำความรู้มาใช้ในการให้การพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย